

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

ETICKÁ VÝCHOVA

NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE	ISCED 2
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	ČLOVEK A HODNOTY
PREDMET	ETICKÁ VÝCHOVA
SKRATKA PREDMETU	ETV
ROČNÍK	ŠIESTY
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA KNIŽNICA

Úvod

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných asociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

Charakteristika predmetu

Hlavnou funkciou povinne voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

Ciele predmetu

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,

- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta),
- zdôvodnia dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- naučia sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- ocenia prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- osvoja si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- zdôvodnia dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanía spoločensky uznávaných noriem.

Kompetencie

Učiť sa učiť

- poznať a chápať pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom
- poznať základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia

Komunikatívne kompetencie

- osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania,
- naučiť sa pozitívne hodnotiť seba aj druhých,
- tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch

Občianske kompetencie

- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva,
- vedieť rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou;
- formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život
- rozvíjať povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti,
- byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

Riešenie problémov

- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejsť svoj názor,
- postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- schopnosť spolupracovať.

Vzdelávací štandard

Identifikácia a vyjadrovanie citov – 6 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">- pomenovať city zodpovedajúce prežívaniu pohody a nepohody,- uviesť príklady vplyvu citov na zdravie človeka,- zahrať scénu s vyjadrením rôznych emocionálnych stavov,<ul style="list-style-type: none">- rozlíšiť kultivovanosť a	<p>city</p> <p>základné delenie citov</p> <p>city a zdravie</p> <p>city a výkonnosť</p> <p>kultivované vyjadrovanie citov</p>

<p>nekultivovanosť vo vyjadrovaní citov,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zahrať formou scény spôsob vyjadrenia citov spojených s nepohodou, 	
---	--

Kognitívna a emocionálna empatia – 6 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť pojem empatia a jej dôležitosť v medziľudských vzťahoch, - vysvetliť, čo ovplyvňuje empatiu, □ - používať prvky aktívneho počúvania v komunikácii, - diskutovať o dôvodoch empatie pri riešení problémov 	<p>empatia</p> <p>faktory ovplyvňujúce empatiu</p> <p>empatia v modelových situáciách</p> <p>počúvanie a empatia</p>

Asertívne správanie – 8 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť pasívne, agresívne a asertívne správanie, - predviesť v scénkach ukážky jednotlivých druhov správania, - použiť asertívne techniky v modelových situáciách, 	<p>asertivita</p> <p>typy správania: pasívne, agresívne a asertívne, ich výhody a nevýhody</p> <p>asertívne techniky a ich použitie</p> <p>asertívne práva a ich použitie</p>

<ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť podstatu asertívnych práv, - použiť v bežnej komunikácii prvky asertívneho správania, 	
--	--

Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre – 4 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť pojmy: vzor, model, idol, ideál, - rozlíšiť pozitívne a negatívne vzory historických postáv, - analyzovať vlastnosti zobrazených vzorov, - posúdiť, ktoré vlastnosti vzoru je vhodné si osvojiť, - diskutovať o morálnych dilemách, 	<p>vzor, model, idol, ideál</p> <p>vzory správania v histórii</p> <p>literárne vzory, filmoví hrdinovia</p> <p>dobro a zlo</p>

Pozitívne vzory v každodennom živote – 4 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť rozdiel medzi reálnymi a zobrazenými vzormi, - vysvetliť dôležitosť prosociálnych vzorov, - identifikovať pozitívne vzory vo svojom okolí, 	<p>reálne vzory správania</p> <p>verejné vzory správania</p> <p>anonymné prosociálne vzory</p>

<ul style="list-style-type: none"> - zhodnotiť dôležitosť prítomnosti vzorov vo svojom živote, - posúdiť dôsledok vlastného správania pre iných, najmä mladších, 	
--	--

Prosociálne správanie – 5 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť prosociálne správanie a jeho druhy, - uviesť príklady prosociálnych ľudí vo svojom okolí, <ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť vzťah empatie a prosociálneho správania, - prejavíť konkrétnu pomoc spolužiakom, - zhodnotiť, v akých sociálnych projektoch by mohol participovať. 	<p>prosociálne správanie a jeho druhy (pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca) fyzická a psychická pomoc empatia v prosociálnom správaní spolupráca na sociálnych projektoch</p>

Metódy a formy práce

Metódy práce:

- výklad,
- motivačné metódy rozhovoru,
- reproduktívne i produktívne metódy upevňovania učiva,
- demonštračné vizuálne i audiovizuálne metódy,
- dramatizačné metódy,
- interaktívne metódy,

- heuristické metódy projektovej práce,
- problémová.

Formy práce:

- individuálna a skupinová práca žiakov, tímové hry,
- práca vo dvojici,
- frontálna výučba.

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10 %). Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

V 6. ročníku je predmet klasifikovaný.

Hodnotia sa ústne odpovede, praktické zadania úloh, referáty a projekty. Pri praktických aktivitách sa budú slovne hodnotiť praktické zručnosti s dôrazom na samostatnosť a správnosť vypracovaných praktických zadaní.

Pri hodnotení výsledkov sa v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov hodnotí:

- kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť, veku primeraná prezentácia
- preveruje sa schopnosť žiaka využívať medzipredmetové vzťahy a jeho schopnosť uplatňovať získané vedomosti a zručnosti pri riešení konkrétnych úloh
- aktivita žiaka na hodine
- schopnosť demonštrovať použitie princípov a pravidiel na riešenie úloh, na vyhľadávanie informácií, prezentovať informácie a poznatky
- úroveň domácej prípravy žiaka na vyučovacie hodiny.

Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Identifikácia a vyjadrovanie citov	City a zdravie
	Kognitívna a emocionálna empatia	Počúvanie a empatia
	Asertívne správanie	Asertivita, typy správania
	Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre	Vzory správania v histórii
	Pozitívne vzory v každodennom živote	Hľadám svoj vzor
	Prosociálne správanie	Spolupráca na sociálnych projektoch
Environmentálna výchova	Identifikácia a vyjadrovanie citov	Vyjadrovanie citov
	Kognitívna a emocionálna	

	<p>empatia</p> <p>Asertívne správanie</p> <p>Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre</p> <p>Pozitívne vzory v každodennom živote</p> <p>Prosociálne správanie</p>	<p>Empatia</p> <p>Čeliť manipulácii a tlaku skupiny, odmietnutie</p> <p>Dobro a zlo</p> <p>Reálne vzory správania</p> <p>Empatia v prosociálnom správaní</p>
Mediálna výchova	<p>Kognitívna a emocionálna empatia</p> <p>Asertívne správanie</p> <p>Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre</p> <p>Prosociálne správanie</p>	<p>Kognitívna empatia</p> <p>Typy správania - pasívne, agresívne, asertívne</p> <p>Literárne vzory, filmoví hrdinovia</p> <p>Prosociálne správanie - darovanie, delenie sa</p>
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	<p>Identifikácia a vyjadrovanie citov</p> <p>Kognitívna a emocionálna empatia</p>	<p>City a výkonnosť</p> <p>Empatia v modelových situáciách</p>

	<p>Asertívne správanie</p> <p>Pozitívne vzory v každodennom živote</p> <p>Prosociálne správanie</p>	<p>Riešenie konfliktov</p> <p>Ja ako vzor prosociálnosti</p> <p>Prosociálne správanie - pomoc, spolupráca</p>
Multikultúrna výchova	<p>Identifikácia a vyjadrovanie citov</p> <p>Kognitívna a emocionálna empatia</p> <p>Asertívne správanie</p> <p>Pozitívne vzory v každodennom živote</p> <p>Prosociálne správanie</p>	<p>Kultivované vyjadrovanie citov</p> <p>Emocionálna empatia</p> <p>Sťažnosť, kritika</p> <p>Verejné a anonymné vzory správania</p> <p>Fyzická a psychická pomoc</p>
Ochrana života a zdravia	<p>Identifikácia a vyjadrovanie citov</p> <p>Kognitívna a emocionálna empatia</p> <p>Asertívne správanie</p> <p>Pozitívne vzory správania v</p>	<p>City a ich delenie</p> <p>Faktory ovplyvňujúce empatiu</p> <p>Asertívne techniky a ich použitie</p> <p>Vzor, model, idol, ideál</p>

	histórii a v literatúre	

Učebné zdroje

Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov. Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor/ka	učebnica
LESŇÁK	Hravá etika, PZ pre 6. ročník ZŠ

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.